PHILIPPIANS

Warefa'aia

Feni ne'iaa Paul fi dinaa a'a fei rawarawa losuu fei fa'asi'anana i Philippi. Eni i ne'inaa feni, ne'iana ei hia yei humuu bobo'aia uaa ina guainia ba hefi'a rona feroinaa fei sifisifi feroia laloo fei losuu i Philippi.

Fei pa'afii fei ne'iana ba i ware 'ta' a'a ei losuia i Philippi wagii ei fanaa ro'ou ba haduhaduna ei i gutafafelo i bobo'aia ma ba ana i farawaninaa naranaraa ro'ou ba ronei laugu'ai ma o'ugi ua wagii ei awataa rona pa'i.

Ana fi fanonominaa ro'ou ba fei fihupi'iaa ro'ou a'a Christ, hepalo fanaa mei Haidaa fei rawani'ana, fei ro'aa tonia wagii fei narafawe'ia ma abaa fei neneraa ro'ou fei mau bigi'aa ei Jew wagii fei law.

Feni ne'ia fi wareaa fei ni'eni'ea, laugu'a, fihupi'ia ma ofasisia wagii ei narafawe'ia ma fei gutanaa ro'ou. Ana fi fama'aiaa fei haguaa Paul fei losuu i Philippi.

1 Haigua Paul ma Timothy, nafii Christ Jesus.

Ma feni ne'iaa haigua i dinaa a'a minaa ei apunaiaa mei Haidaa, ei rona oafipui a'a Christ Jesus yei Philippi mawe ei bauaniaa losuu* ma ei paniaa panii ro'ou:

---

* **1:1: 1:1** Hepalo warea English ba *bishop* (bauaniaa losuu)

2 Fei rawani'a ma gutafarawania i dinaa a'a
hamu'ou noranarai a'a mei Haidaa, mei Amaa
o'ou ma mei Fasu, Jesus Christ.

Fei Warea 'ta' ma fei Lafulafua

3 Una ware 'ta' a'a mei Haidaa, ranimai, ena
una'o narapa'aa hamu'ou.
4 A'a minaa ei lafulafuau minaa hamu'ou,
una'aida lafulafu fininaa ni'eni'ea,
5 uaa hamona harefipui a'au fei rawani'a warea
a'a fei rawarawa arewaa nopa'amii wagieni
6 ma una o'ugaa fei ba mei i fa'asi'anaa fei
rawani'a bigi'a i a'a hamu'ou, i bigifapedugaa fei
bigi'a nopa'aloo fei arewaa Christ Jesus.

7 Ina wanewane ba una nara ale'ei a'a hamu'ou,
uaa minaa hamu'ou i naranarau; uaa nabaa una
bobo'ai, o una wareaa pepei ba fa'ua fei rawani'a
warea, minaa hamu'ou, hamona tofipui a'au fei
rawani'aa mei Haidaa.
8 Mei Haidaa i u neneu a'a fei ba yau, napa'aa
nunuminaa minaa hamu'ou wagii fei ha'eiaa
Christ Jesus.

9 Ma feni lafulafuau sifeni: ba fei haguaa
hamu'ou nei nogipelao fininaa fei apa'a ma nei
lamalamai ei naranaraa hamu'ou ma hamo'aa
fanunupa'aa ei na walalo
10 ba hamo'aa fanunu'apa'aa ei naminapa'aa
rawani ma hamo'aa fafa'arai ma lomi hepalo
tataa hamu'ou nopa'aloo fei arewaa Christ
11 ba nei pepesu fei fuaa fei wanewanea, fei
noranarai a'a Jesus Christ—ba nei fabauaninaa fei
haraa mei Haidaa ma fei udugiana.

Fei Bobo'aiaa Paul na Fatalainaa fei Rawani'a Warea

12 Nunumiau ena lofuu ba hamonei aida ba ei na
bapa'au, napa'aa fatalainaa fei rawani'a warea.
13 Ma a'a fei, inawe arewa a'a minaa ei
oanananaa fei humuu mei hapara† mawe minaa
ei rama'a ba yau, na bobo'ai hamatee Christ.
14 Wagii fei bobo'aiau, watauda ei lofu a'a mei
Fasu, na rawanidiai naranaraa ro'ou ba ro'aa
u'ufawe'i ma laugu'ua a'a fei rawani'a wareaa mei
Haidaa.
15 Pa'aa fa'ua ba hefi'a, rona u'ugaa Christ a'a fei
wawa'aia poa ma fei ba minaa ro'ou ua, ma'uaa
hefi'a, a'a fei rawani'a maumau.
16 Ei i rawani maumau ro'ou, rona bigi fininaa
fei hagua ma rona aida ba yau yeni uaa una u
nenee fei rawani'a warea.
17 Ei abaa pa'aa naranaraa ro'ou, rona u'ugaa
Christ a'a fei wawa'aia poa ma nara ba ro'aa fa-
hafeloau e'eni a'a feni bobo'aiau.‡
18 Ma'uaa lomi manumanu, na? Sifeni, feni
baua manumanu ba wawa'aia poa, o lo'e, si'ei ba
ona u'ugaa Christ. Ma a'a fei, una ni'eni'e.

Hi'i, ma amina ni'eni'e'ualao,
19 uaa una aida ba wagii ei lafulafuaa hamu'odu
ma fei hadumaa fei Spiritii Jesus Christ, tamanu
na nomai a'au iwe alarau.§
20 Unamina refurefu ma na o'onai unuu ba lomi
a mamafa ma unei laugu'ai ba e'eni ana ale'ei
ranimai unei uduginaa Christ a'a fei hudi unuu
nabaa una werawera, o una ma'e.

---

† **1:13: 1:13** O, *a'a minaa fei humuu mei hapara* ‡ **1:17: 1:16,17** Hefi'a ne'ia na filoginaa vv. 16 ma 17. § **1:19: 1:19** O, *fatela'anau*

21 Uaa, a'au, fei una werawera, manumanuu
Christ ma nabaa a ma'e, una mua wagina.
22 Nabaa a gutadilao a'a fei hudi unuu, i
watauadilao fuaa ei bigi'au. Ma'uaa afaia gua-
paloei? Lomi na aida!
23 Ina hamamaguaa fei naranarau a'a gua-
paloeni: nunuminau ba a aunu ma oafipui a'a
Christ, fei namina pafeai laraa fei ba a gutalao,
24 ma'uaa i farawaninaa hamu'ou nabaa yau
ana a'a feni hubeu.
25 Si'ei ba unapa'aa aida fei, una aidadii ba yau,
a oa ma a gutafipuilao a'a minaa hamu'ou ba ha-
monei bigipa'ilao ma ni'eni'e a'a fei narafawe'ia.
26 Ma a'a feni oanau a'a hamu'ou, fei ni'eni'eaa
hamu'ou a'a Christ Jesus, inei bauanai apoidiai.

27 Ma tamanu na nomai, ei maumau hamu'ou
nei wanewaneinaa fei rawani'a wareaa Christ.
Ma nabaa a nomai ma'a hamu'ou, o na gutafaraua
ma guai'uaia ba hamona batanai, una aida ba
hamona ufawe'i a'a hepalo ua spiriti ma bigibigi
ale'ei hemea ua rama'a wagii fei narafawe'iaa fei
rawani'a warea
28 ma pa'aa lomi hamona ma'au a'a ei ro'aa
fadugeaa hamu'ou. Fei, ale'ei hepalo lala a'a ro'ou
ba rowe fagiana, ma'uaa hamu'ou, hamowe tela—
ma fei, bigi'aa mei Haidaa.
29 Uaa a'a Christ, ina fifaninia a'a hamu'ou ba
abaa uniaa fei ba hamonei narafawe'i ua a'ana,
ma'uaa ana hamonei to fi'ia a'ana
30 hamatee e'eni, hamonawe tonaa fei awataa,
fei hamona fanunupa'ia ba unado'o tonia, fei
hamo'ei guainia ba ana i a'au e'eni.

2

Neneraa fei Mau Fapududua Christ

1 Nabaa na fa'unuwenuweaa naranaraa
hamu'ou fei fihupi'iau hamu'ou a'a Christ, o na
farawaninaa hamu'ou fei haguana, o hamo'aa
guta farawani a'a fei Spiriti, o na famagigiaa
naranaraa hamu'ou, o na fafaloloa'inaa hamu'ou,
2 te, hamonei fa'a'apoidinaa fei ni'eni'eau wagii
fei ba hamo'aa pa'i hepalo ua naranara ma hepalo
ua hagua ma hepalo ua spiriti ma hepalo ua nun-
umia.
3 Apuna bigi'aa hepalo manumanu a'a ei
mau wawa'aia poa, o ei mau mamagugua lomi
pa'afina, ma'uaa a'a fei mau pududua hamonei
nara ba hefi'adiai, rona pafeai a'a hamu'ou.
4 Hememea hamu'ou nei'aa naranara'uaiaa ei
nunumiana, ma'uaa ana inei naranaraia ei nun-
umiaa hefi'adiai.
5 Ei mau naranaraa hamu'ou nei fimina'ei a'a fei
mau naranaraa Christ Jesus:

6 Mei anaia* pa'aa Haidaa,
ma'uaa lomi ina nara ba fei ba ana hia Haidaa,
manumanu ba i urofia,
7 ma'uaa ina fa'upuaa anaia,
ba i tonaa fei maumau ei nafi,
ma na toro ale'ei hemea rama'a ua.
8 Ma fei mau fafanunuana ale'ei hemea rama'a,
ma na fafafaunaa hia pu
ma na ugainaa fei ma'eana pafoo fei
hawafolo!
9 Si'ei, mei Haidaa na poronaa hia a'a fei na pafeai

* **2:6: 2:6** O, *maumauna*

ma fania fei hara, fei na pafeainaa minaa ei hara,
10 ba a'a fei haraa Jesus minaa ei du'u nei fafefe,
yei pafea ma yeni malagufu ma i haroo malagufu,
11 ma minaa ei rama'a, rowe ware ba Jesus Christ, hia Fasu,
ba i fani hawera a'a mei Haidaa, mei hia Ama.

We'a Ale'ei ei Pi'u

12 Si'ei, ena pa'aa rawani'a tafiu, hamatee hamona'aida guaiawarea—abaa uniaa fei ba una guta a'a hamu'ou, ma'uaa fei guaiaa hamu'ou warea na muadiai ena lomi yau yena. Hee, hamonei filogima'aiaa fei tela'ana hamu'ou fininaa ma'aua ma funufunuaa unu, uaa
13 Mei Haidaa, hia mei fi bigi laloo iaa hamu'ou ba hamonei pa'i rawani'a naranara ba hamo'aa bigi'aa ei rawani'a nunumiana.
14 A'a minaa ei bigi'aa hamu'ou, apuna ware watauda ma fiharei
15 ba nemea lomi i guguinaa unuu hamu'ou hafelo'a ma ba hamu'ou ale'ei fafa'araia na'uu mei Haidaa ma lomi tataa hamu'ou a'a e'ei rama'a hafelo, e'ei na loloa naranaraa ro'ou a'a feni au feni ma dupuaa e'ei, hamona we'a ale'ei ei pi'u haroo pafea
16 ei hamo'ei arereinaa† fei warea, fei i fani harenua—ba u'a warefa'agu a'a fei arewaa Christ ba fei ponau ma fei bigi'au na pa'i hanuna.
17 Rona igiau ale'ei numa apunaia pafoo fei fana ma pafoo fei bigi'a wagii ei narafawe'iaa

† **2:16: 2:16** O, *panarofaa*

hamu'ou. Ma unaminapa'aa ni'eni'efipui a'a minaa hamu'ou.
18 Si'ei, hamu'ou anaa, hamonei ni'eni'e ma unuwenuwefipui a'au.

Timothy ma Epaphroditus

19 Ina o'onai unuu a'a mei Fasu Jesus ba lomi i madii ma a aloawii Timothy a'a hamu'ou ba ana awe ni'eni'e ena una guainaa u'ugaa hamu'ou.
20 Lomi hemeadiai i a'au ba na narapa'aa hamu'ou.
21 Uaa watauda rama'a, rona fafanunu'uaiaa ei nunumiaa ro'ou ma abaa ei nunumiaa Jesus Christ.
22 Ma'uaa hamona aida ba Timothy na fama'adigaa hamu'ou ba hia na rawani, uaa ana ale'ei hemea na'u a'a mei amana, ina bigifipui a'au a'a fei bigi'aa fei rawani'a warea.
23 Si'ei, na o'onai unuu ba a aloiawau ena na fanunuia ba yau batanai.
24 Ma na pa'i o'ugau a'a mei Fasu ba lomi i madii ma ana a nomai.
25 Ma'uaa una nara ba unei alohadiwe'inawii a'a hamu'ou Epaphroditus, mei lofuu, mei i bigifipui a'au ale'ei fo'aa, mei talaitonaa wareaa hamu'ou, mei hamona aloiamai ba nei roinau.
26 Uaa inapa'aa naranaraiaa minaa hamu'ou ma faloloa'i uaa hamona guainia ba hia na funu.
27 Pa'aa fa'ua ba inado'o funu ma anaa i ma'e. Ma'uaa mei Haidaa na faloloa'inaa minaa haigua, abaa unaia, si'ei ba fei faloloa'ia nei'amina fua'onau.
28 Si'ei, unamina ni'e ba a aloiawau ba ena hamona fanunudinia hamo'aa ni'eni'e ma lomi a minaa naranara watauda.

29 Taufagutania a'a fei maumau mei Fasu fin-
inaa baua ni'eni'ea ma fani honua a'a ei rama'a
ale'ei hia,
30 uaa anaa i ma'e a'a fei bigi'aa Christ ale'ei
ba ina nigoaa ei manumanu na famama'au ei
ba i bigihadumau a'a tamanu lomi ba hamo'aa
bigipa'ia a'au.

3

Apuna O'ugaa ei Raraa Unuu Hamu'ou

1 Si'ei, ena lofuu, hamonei ni'eni'e a'a mei Fasu!
Lomi manumanu a'au ba na ne'idinaa ana ei
manumanu ei a'a hamu'ou ma fei, ale'ei a'awei
hamu'ou.
2 Oma'aa hamu'ou a'a ena ponoto, ena rama'a
bigi'aa hafelo'a, ena rona moro'aa hudi unu.
3 Uaa fei pa'aa moro'aa hudii wawanei sifei ba
o'ou eni na losui a'a fei Spiritii mei Haidaa, na
uduginaa Christ Jesus ma lomi ona o'ugaa raraa
unuu o'ou—
4 ma'uaa, nabaa una nunumai, na pa'i pa'afina
a'au ba a o'ugaa raraa unuu.

Nabaa nemeadiai na nara ba na pa'i pa'afina ba
i o'ugaa raraa ununa, yau na muainia:
5 Na moro hudii wawaneiu i laloo fei
fafainaroaa arewaa, yau hemea rama'aa Israel,
yau pai Benjamin, hemea pa'aa Hebrew; ma i a'a
fei law, yau Pharisee;
6 a'a fei patarefurefua, una haperaraiaa ei lo-
suia; a'a fei wanewaneaa fei law, lomi hepalo
tatau.
7 Ma'uaa wagii ei unado'o to fararawaniu, e'eni
una nara ba lomi awataa ro'ou laraa Christ.

8 Hepalodiai, una nara ba minaa ei manumanu,
manumanuu pa'aia laraa fei rawani'a, fei napa'aa
mua ba unei apa'ifarawa-ninaa Christ Jesus, mei
Fasuu, mei una fapa'ainaa minaa ei manumanu
uaa hia. Una nara ba ei manumanu ei, ale'ei
meme laraa fei ba unei tonaa Christ
9 ma oafipui a'ana. Ma lomi ba a tonaa fei
wanewanea ana yau, fei i nomai a'a fei law,
ma'uaa fei i nofipuimai wagii fei narafawe'ia
a'a Christ—fei wanewanea noranamai a'a mei
Haidaa, fei ba otonia a'a fei narafawe'ia.
10 Yau ba a minaa apa'aa Christ ma fei faufau
fei asi'anana ma porofipui a'ana ei fi'ina ba unei
ale'ei hia a'a fei ma'eana
11 ma ba unei tonaa fei asi'ana a'a ei ma'ea.

Fasi'ia Nopa'aloo fei Ude Nunumiamu

12 A'a ba una todigaa ei manumanu ei, o ba
una fafa'araidii, ma'uaa ufimina ofasiwaiwai ba
a panarofaa fei na panaronaa yau wagina Christ
Jesus.
13 Ena lofuu, lomi una nara ba una panarodi-
gia. Ma'uaa hepalo ua manumanu ba unei bigi'ia
sifeni: Unei madi'inaa ei na ude i mugiu ma
roaipanarofaa fei i ude i ma'au.
14 Una didigiwai'ualao wagii fei nunumiau ba a
muai tonaa fei pono'a, fei i haronaa yau pafea mei
Haidaa uaa Christ Jesus.
15 Minaa o'ou eni na a'u, nei pa'i fei naranara
ale'ei. Ma nabaa fei naranaraa hamu'ou na u'ugai
a'a hepalo manumanu, fena, ana mei Haidaa iwe
fa'arewaia a'a hamu'ou.
16 Ma'uaa ei mau gutanaa o'ou nei fibo'ii wagii
ei ona todigia.

17 Ena lofuu, hamonei nofipuimai a'a ei rona
neneraa fei maumauu ma narama'aiaa fei mau
gutanaa ei rona neneraa fei maumau hai'ouna
fanidigaa hamu'ou.
18 Uaa ana ale'ei una'aida warefanaa hamu'ou
mina, e'eni a warediai fininaa ranuu pudau
ba watauda, rona guta ale'ei bidibidii unuu fei
hawafoloo Christ.
19 Fei ba ro dinaa wagina, ma'ea. Fei pahanaa
ro'ou, haidaniaa ro'ou ma ei manumanu ma-
mafaa, rona mamagugu ua wagina. Ei naranaraa
ro'ou na ude wagii ei manumanuu feni malagufu.
20 Ma'uaa fei pa'aa gufuu o'ou, i pafea. Ma
eni, ona refu ma guta'oma'aiaa mei Fatela'ana
noramiana yei, mei Fasu, Jesus Christ,
21 mei wagii fei faufau, fei i augaa minaa
ei manumanu haroo panina, iwe filoginaa ei
hafelo'aa hubee o'ou ba ronei ale'ei fei hubena, fei
na pa'i hawera.

4

1 Si'ei, ena lofuu, hamu'ou ena una haguaa
hamu'ou ma naranaraiaa hamu'ou, hamona
fani'eni'eau ma hamu'ou ale'ei pono'au. Ana
ale'ei, hamonei ofafaufau a'a mei Fasu, ena pa'aa
tafiu!

Fafiwanewanei

2 U'ei ware'ai'ai a'a Euodia ma Syntyche ba la-
gunei famamonaa hepalo ua naranara a'a mei
Fasu.
3 Hi'i, ma a i'iginio, mena pa'aa fa'ua tafiu,*
mena ona hupi'ai a'a fei bigi'a, hadumaa laguei

* **4:3: 4:3** O, *pa'aa fa'ua Syzygus*

pifine laguei, laguna fasifipui a'au uaa fei rawani'a warea mawe Clement ma minaa ei rafirafiu wagii fei bigi'a, ei na pana haraa ro'ou laloo fei bu'uu harenua.

4 Ni'eni'e a'a mei Fasu ranimai. A waredinia: Ni'eni'e!

5 Fei madumuaa hamu'odu, minaa ei, ronei fanunu'apa'ia. Mei Fasu na rafi'i.

6 Apuna naranara watauda a'a hepalo manumanu, ma'uaa, wagii minaa ei manumanu, hamonei lafulafu ma i'igai fininaa warea 'ta' ma fanaa ei i'igaiaa hamu'ou a'a mei Haidaa.

7 Ma fei gutafarawaniaa mei Haidaa, fei na pafeainaa minaa ei apa'aa o'ou, iwe wagi'inaa laloo iaa hamu'ou mawe ei naranaraa hamu'ou a'a Christ Jesus.

8 Fapopo'ii wareau, ena lofuu, tamanu na fa'uai, o na honua, o wanewane, o fafa'arai, o fananamai, o na fa'alarainaa puda—nabaa hepalo manumanu napa'aa wanewane, o na rawani ba o'aa uduginia, hamonei naranaraiaa ei manumanu ei.

9 Tamanu una feroinaa hamu'ou wagina, o hamona tonia, o guainia a'au, o fanunuia a'au—bigi'ia. Ma mei Haidaniaa fei gutafarawania, iwe oafipui a'a hamu'ou.

Warea 'ta' a'a ei Fanaa Ro'ou

10 Naminapa'aa ni'eni'e a'a mei Fasu ba hamonawe falanaa huoo hamu'ou yau. Fa'ua ba hamona naranaraiau, ma'uaa lomi hamona pa'i tala ba hamo'aa hadumau.

11 Abaa eni a wareaa fei ba una nunuminaa hepalo manumanu, uaa tamanu na nomai a'au wagii tamanu tala, unei faho'o ua wagina.

12 Una aidadii fei mau gutana, fei ba una pa'i
watauda manumanu o lo'e. Una tatalaidii a'a
minaa ei tala ma na gutafarawani ua wagii ro'ou
nabaa una magu, o lo'e, watauda manumanuu, o
lo'e.
13 U'a bigi'aa minaa ei manumanu a'a mei na
fani faufau a'au.
14 Ma'uaa ei maumau hamu'ou na rawani, uaa
hamona fapapaiau a'a hefi'a awatau.
15 Hepalodiai, hamu'ou ena Philippi, hamona
aida ba a'a ei rawarawa arewaa, ei hamo'ado'o
tonaa fei rawani'a warea, ei a asi'aa Macedonia,
lomi hepalo a'a ei losuu na alagifani manumanu
a'au, ana uniaa hamu'ou;
16 uaa ei a guta yei Thessalonica, hamona'u
alo'uamai manumanu a'au ei a gutafafelo.
17 A'a ba una nunuminaa hepalo fana, ma'uaa,
una nunuminia ba wagii ei rawani'a bigi'aa
hamu'ou, hamowe to rawani'a pono'a wagina.
18 Una topedugaa ei pono'au ma wataudadiai;
ina hawidigau eni manumanu eni, uaa e'eni un-
awe todigaa ei fana, ei hamona fanamiaa Epa-
phroditus. Ei manumanu ei, ale'ei dufaa fana ma
hepalo rawani'a fana na fani'eni'eaa mei Haidaa.
19 Ma mei Haidaniau, iwe fafanunu ma fanaa
minaa ei nunumiaa hamu'ou, wagii ei watauda
rawani'a manumanuna a'a Christ Jesus.
20 Fei hawera i ude a'a mei Haidaa, mei Amaa
o'ou, ranimai, ranimai. Amen.

Ei A'apoo Warea

21 Famafufuoinaa minaa ei apunaiaa mei
Haidaa, ei rona oa a'a Christ Jesus. Eni lofu a'au,
rona aloaa ei famafufuoiaa ro'ou a'a hamu'ou.

22 Minaa ei apunaiaa mei Haidaa, rona aloaa ei
famafuoiaa ro'ou a'a hamu'ou, minapa'aa a'a ei
rama'a laloo fei humuu Caesar.
23 Fei rawani'aa mei Fasu Jesus Christ, i oafipui
a'a ei spiritii hamu'ou. Amen.†

† **4:23: 4:23** Hefi'a ne'ia lomi na pa'i *Amen.*

Wuvulu Manufau Fi'ugaia
The New Testament in the Wuvalu-Aua Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Wuvalu-Aua long Niugini

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wuvalu-Aua

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
fa91fc57-dbb6-5be2-bed0-2ae5e341066c